

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Sprawozdanie monitorujące z 2011 r. dotyczące strategii UE na rzecz zrównoważonego rozwoju – ocena EKES-u” (opinia z inicjatywy własnej)

(2012/C 229/04)

Sprawozdawca: **Stefano PALMIERI**

Dnia 25 października 2011 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Sprawozdanie monitorujące z 2011 r. dotyczące strategii UE na rzecz zrównoważonego rozwoju – ocena EKES-u.”

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 11 maja 2012 r.

Na 481. sesji plenarnej w dniach 23–24 maja 2012 r. (posiedzenie z 23 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 138 do 9 – 12 osób wstrzymało się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) uważa, że sprawozdanie monitorujące Eurostatu (2011 *monitoring report of the EU sustainable development strategy*) jest instrumentem przydatnym i istotnym ze względu na:

- podsumowanie dotychczasowych postępów na drodze do osiągnięcia celów europejskiej strategii na rzecz rozwoju zrównoważonego;
- przeanalizowanie i udoskonalenie celów, działań i środków należących do strategii UE na rzecz rozwoju zrównoważonego oraz udoskonalenie stosowanych obecnie metod i narzędzi pomiaru rozwoju zrównoważonego;
- sprostanie nowo powstającym wyzwaniom, zwłaszcza w świetle skutków światowego kryzysu gospodarczego i finansowego dla strategii na rzecz rozwoju zrównoważonego.

1.2 W związku z tym EKES ubolewa, że Komisja nie sporządziła sprawozdania na temat stanu realizacji strategii na rzecz rozwoju zrównoważonego UE, i apeluje, by Komisja oraz inne instytucje UE zareagowały na wyniki sprawozdania Eurostatu, jako na integralną część samej strategii oraz instrument o zasadniczym znaczeniu dla oceny politycznej dotychczas przedsięwziętych środków i dla opracowania przyszłych kierunków działania.

1.3 EKES uważa zatem, że konieczne jest większe zaangażowanie polityczne na rzecz realizacji celów strategii, poczynając od starań na rzecz prawidłowego pomiaru postępów na drodze do zrównoważonego rozwoju, które obejmują zarówno naukową, jak i polityczną ocenę skuteczności działań realizowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju.

1.4 W tym celu Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny ponawia apel o uwzględnienie zachęt i przemysłów Centrum Monitorowania Rozwoju Zrównoważonego, mówiących o dopuszczeniu do głosu społeczeństwa obywatelskie. Przejście na bardziej zrównoważony model rozwoju może być skuteczne wyłącznie dzięki zainicjowaniu demokratycznych

procesów podnoszących świadomość i zachęcających społeczeństwo do udziału w procesach decyzyjnych poprzez rozwój struktur dialogu między społeczeństwem obywatelskim a decydentami politycznymi.

1.5 EKES podkreśla, że należy wzmocnić powiązania strategii na rzecz rozwoju zrównoważonego z innymi istotnymi inicjatywami politycznymi UE. Już sama przekrojowość i powszechność koncepcji zrównoważonego rozwoju wymaga ścisłego powiązania jej ze wszystkimi nowo pojawiającymi się priorytetami politycznymi (w zakresie równości społecznej, zwalczania ubóstwa i bezrobocia, sprawiedliwości społecznej, wydajności wykorzystania zasobów, ochrony kapitału naturalnego, spójności społecznej, współpracy na rzecz rozwoju).

1.5.1 Wymóg powiązania różnych strategii politycznych UE nabiera szczególnego znaczenia właśnie w obecnym kontekście historycznym. Poważne konsekwencje światowego kryzysu gospodarczego wymagają zróżniczenia między wpływem światowej koniunktury gospodarczej a rozwojem kompleksowych, zorganizowanych i długoterminowych strategii rozwoju zrównoważonego.

1.5.2 EKES przypomina zwłaszcza o potrzebie lepszej współpracy i integracji między strategią europejską na rzecz rozwoju zrównoważonego a strategią „Europa 2020”, tak by zagwarantować ukierunkowanie działań podejmowanych w ramach tej drugiej na rozwój zrównoważony. Analizowanie i poszukiwanie nowych wskaźników umożliwi ocenę skuteczności środków zachęcających do stosowania zrównoważonych modeli konsumpcji i produkcji, a także ułatwi proces monitorowania strategii „Europa 2020”.

1.6 EKES zaleca wzmocnienie wymiaru społecznego rozwoju zrównoważonego, przede wszystkim w świetle konsekwencji kryzysu gospodarczego dla kwestii społecznych, a zwłaszcza ze względu na wzrost bezrobocia, nierówności i ryzyka wykluczenia społecznego, które dotyczą najbardziej dotkniętej grupie znajdującej się w najtrudniejszym położeniu i wywołują łańcuchowe i długofalowe skutki dla warunków życia obywateli, ograniczając również możliwości działania na rzecz ochrony środowiska.

1.7 EKES zdecydowanie popiera propagowanie takiego rozwoju gospodarczego, który gwarantowałby wzrost gospodarczy, łagodząc jednocześnie negatywne konsekwencje dla środowiska, i uwzględniałby główne zasady równości, współpracy i sprawiedliwości społecznej (które stanowią podstawę koncepcji rozwoju zrównoważonego).

1.7.1 EKES popiera koncepcję ekologicznego wzrostu gospodarczego oraz rozwój zielonej gospodarki, które następowałyby zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju w perspektywie długoterminowej, zmniejszając różnice czy też nierówność szans w procesie przechodzenia na niskoemisyjny model rozwoju⁽¹⁾.

1.7.2 EKES zgadza się z zaleceniami MOP (Międzynarodowej Organizacji Pracy) w sprawie zielonych miejsc pracy, gdyż na etapie przechodzenia na zieloną gospodarkę należy zagwarantować pracownikom godne warunki i wysoką jakość pracy, nie dopuszczając jednocześnie do tego, by w ramach zielonej gospodarki odrodziły się te same nierówności społeczne, które występowały na innych etapach transformacji.

1.8 Na etapie przedstawiania się na zrównoważony rozwój zasadnicze znaczenie ma zwiększenie inwestycji w badania i innowacje, zwłaszcza w dziedzinie energii – z myślą o rozpropagowaniu modelu rozwoju w większym stopniu opartego na źródłach energii odnawialnej i mniej zależnego od zużycia paliw kopalnych, a także o dalszym ograniczeniu energochłonności gospodarki – również ze względu na dodatkowe, pozytywne skutki dla wzrostu i zatrudnienia, które mogą się pojawić w wyniku rozpoczęcia nowych działań i podniesienia konkurencyjności gospodarki.

1.9 Oprócz jakości badań i innowacji technologicznych zasadniczą rolę odgrywa również kształcenie, które pomaga społeczeństwu obywatelskiemu przejść na inny model rozwoju, dostarczając instrumentów umożliwiających sprostanie związanym z nim wyzwaniom i stając się siłą napędową procesu przemian.

1.10 Zagwarantowanie odpowiednich działań uświadamiających i dokształcających w dziedzinie rozwoju zrównoważonego jest zatem kluczowym celem, który musi iść w parze z dążeniem do wdrożenia skuteczniejszych parametrów pomiaru dotychczasowych postępów na drodze do rozwoju zrównoważonego.

1.11 Stosowne jest zwłaszcza kontynuowanie procesu zapoczątkowanego przez EKES w celu opracowania nowych wskaźników pomiaru postępu gospodarczego wykraczających poza PKB⁽²⁾ oraz połączenie analizy ilościowej z jakościową, przy jednoczesnym analizowaniu spostrzeżeń i ocenie kwestii związanych z rozwojem zrównoważonym przez podmioty społeczne.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie stanowiska EKES-u w sprawie przygotowań do Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju (Rio + 20), sprawozdawca: Hans-Joachim WILMS, Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 39.

⁽²⁾ Opinia EKES-u w sprawie: „Wyjść poza PKB: włączenie społeczeństwa obywatelskiego w proces wyboru wskaźników uzupełniających”, Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 14.

1.12 Wyłącznie poprzez wspólny proces z udziałem ekspertów, sił politycznych i społecznych oraz społeczeństwa obywatelskiego możliwe będzie stworzenie nowej kultury politycznej i społecznej, która umożliwiłaby zaplanowanie rozwoju obejmującego i łączącego w sobie trzy sfery – gospodarczą, społeczną i środowiskową – na których opiera się koncepcja postępu ludzkości o jakościowym i zrównoważonym charakterze.

2. Wprowadzenie

2.1 Przedstawiające strategię na rzecz rozwoju zrównoważonego UE w 2011 r. obecne sprawozdanie monitorujące Eurostatu (*2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy*) szczegółowo opisuje sytuację państw członkowskich UE dwa lata po kryzysie i tym samym umożliwia dokonanie oceny krytycznej zarówno głębokich przemian zachodzących w naszych społeczeństwach, jak i bieżącej debaty na temat tego, czy przestawienie się na gospodarkę niskoemisyjną może stanowić szansę na zwalczenie recesji, przyczyniając się do ożywienia produkcji i przeciwdziałając spadkowi zatrudnienia.

2.2 Zważywszy na to, że EKES jest pomostem łączącym instytucje UE ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim, Komitet zamierza wziąć udział w rozważaniach zapoczątkowanych przez to sprawozdanie, popierając udział instytucji reprezentujących obywateli europejskich w ocenie tematów i projektów istotnych dla zrównoważenia rozwoju z gospodarczego, społecznego i środowiskowego punktu widzenia.

2.3 Celem niniejszej opinii jest ponadto zapewnienie ciągłości rozważań zapoczątkowanych we wcześniejszych opiniach EKES-u w ramach przygotowań do konferencji ONZ na temat zrównoważonego rozwoju (*UN Conference on Sustainable Development – UNCSD*), która odbędzie się w Rio de Janeiro (Rio + 20) w czerwcu 2012 r.

2.3.1 Niniejsza opinia stanowi wkład społeczeństwa obywatelskiego w negocjacje na szczycie Rio+ 20, zwłaszcza w odniesieniu do jednego z dwóch kluczowych wyzwań, które będą głównym tematem szczytu: *ram instytucjonalnych rozwoju zrównoważonego*.

3. Uwagi ogólne

3.1 Analiza danych zawartych w sprawozdaniu z 2011 r. pozwala stwierdzić, że niektóre rezultaty osiągnięte w związku z realizacją celów strategii UE na rzecz zrównoważonego rozwoju mogą wynikać raczej z obecnej światowej koniunktury gospodarczej niż z wdrożenia przemysłanych długoterminowych strategii, których celem jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju. Priorytetowe znaczenie ma analiza i działanie wobec istniejących różnic między państwami członkowskimi w dążeniu do tych celów.

3.1.1 Jeśli chodzi o **korzystne tendencje**, o których mowa w sprawozdaniu, w okresie od roku 2000 do chwili obecnej, wymienić należy:

— Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (choć jednocześnie wzrósł odsetek ubogich pracowników).

- Wzrost oczekiwanej długości życia i poprawa ogólnej sytuacji w dziedzinie zdrowia publicznego (choć nadal istnieje nierówność w dostępie do opieki zdrowotnej).
- Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych.
- Stabilna liczebność i różnorodność gatunków ptaków pospolitych, co jest dobrym wskaźnikiem ogólnego stanu różnorodności biologicznej i integralności systemów przyrodniczych.

3.1.2 Natomiast **niekorzystne tendencje**:

- Wzrost popytu na surowce, choć jednocześnie zarejestrowano pozytywną tendencję wzrostową w zakresie wydajności zasobów.
- Wzrost odsetka zatrudnionych starszych pracowników, choć nie osiągnięto tu celów na rok 2010.
- Utrzymywanie się połowów ryb ponad poziomem odnawialności zasobów rybnych.
- Osiągnięcie tylko częściowego rozdzielania rozwoju gospodarczego i zużycia energii w transporcie oraz brak przeniesienia transportu towarów i osób na środki transportu mające mniejszy wpływ na środowisko naturalne.
- Niepowodzenie w realizacji przewidzianego na rok 2010 celu przeznaczania 0,56 % PKB na oficjalną pomoc rozwojową.

3.2 Jeśli chodzi o wpływ kryzysu na korzystny lub niekorzystny rozwój tendencji analizowanych w sprawozdaniu Eurostatu, zauważyć należy, iż ograniczenie emisji szkodliwych dla klimatu gazów wynika, z jednej strony, z wydajniejszego zużycia energii i częstszego korzystania z paliw powodujących niskie emisje, a z drugiej z recesji będącej skutkiem kryzysu.

3.2.1 Energia, jako czynnik warunkujący prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej, jest zmienną najściślej związaną ze wzrostem gospodarczym, czego dowodzi spadek zużycia energii końcowej, równoległy do spadku PKB. Stąd duże znaczenie kolejnych kroków na drodze do rozdzielania wzrostu gospodarczego i wpływu na środowisko poprzez odseparowanie produkcji bogactw od zużycia energii.

3.3 Reasumując, ze scenariusza zarysowanego przez Eurostat wynika, że Unia Europejska poczyniła znaczne postępy na drodze do zrównoważonego rozwoju ekologicznego, gospodarczego i społecznego. Jednakże gospodarka UE charakteryzuje się jeszcze znacznym zużyciem energii i emisji gazów; należy zatem zintensyfikować wysiłki na rzecz głębokich zmian strukturalnych, by zainicjować długoterminowy proces przejściowy, wolny od skutków sytuacji gospodarczej panującej obecnie na świecie.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Analiza wskaźników dotyczących **rozwoju społeczno-gospodarczego** w okresie 2000–2011 bardzo wyraźnie uwidacznia skutki recesji spowodowanej światowym kryzysem gospodarczym. Jest to szczególnie widoczne w wypadku PKB, inwestycji i wydajności pracy.

4.1.1 Zauważalna jest negatywna tendencja w dziedzinie bezrobocia i zatrudnienia, przy czym szczególnie niepokojące dane dotyczą bezrobocia wśród młodzieży. Pozytywnymi znakami są natomiast wzrost oszczędności rodzin jako reakcja na kryzys, wzrost nakładów na badania i rozwój oraz poprawa w zakresie wydajności energetycznej, w wypadku której zauważalne jest zjawisko całkowitego oddzielenia (decoupling).

4.1.2 W obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego stwierdzić można postępy w budowaniu społeczeństwa opartego na innowacyjnej i wydajnej energetycznie gospodarce, która zapewnia społeczeństwu obywatelskiemu wysoki standard życia. Kryzys gospodarczy wpłynął negatywnie na dążenie do tych celów. Jednakże proces ekologizacji gospodarki może stać się potężną dźwignią w walce z recesją i przyczynić się do ożywienia w dziedzinie produkcji i zatrudnienia.

4.2 Analiza postępów na drodze do **zrównoważonej produkcji i konsumpcji** pozwala zauważyć przeciwstawne tendencje. Choć UE wydajniej korzysta z zasobów, cały czas rośnie popyt na surowce. W dziedzinie energii wzrasta zużycie energii elektrycznej, ale spada zużycie energii końcowej. W odniesieniu do odpadów zauważalny jest wzrost wytwarzania odpadów niebezpiecznych, za to spada ilość odpadów niemineralnych i coraz powszechniej stosuje się recykling. Ponadto ciągle rośnie liczba samochodów, ale spada ilość emisji substancji zanieczyszczających, co w znacznym stopniu spowodowane jest ograniczeniem działalności w sektorze transportu oraz stosowaniem coraz wydajniejszych silników.

4.2.1 Obraz pełen kontrastów, jaki wyłania się z analizy tych wskaźników, dowodzi, że pomimo dokonanych postępów konieczne są dalsze wysiłki, by osiągnąć cel, jakim jest zerwanie związku między wzrostem gospodarczym a zużyciem zasobów, z uwzględnieniem wytrzymałości ekosystemów. Ponadto istotne jest, by wziąć pod uwagę współzależność konsumpcji i produkcji i upowszechnić pojęcie cyklu życia produktów. W związku z tym należy więcej inwestować w działania informacyjne propagujące ekologicznie odpowiedzialne modele produkcji i konsumpcji.

4.3 Wskaźniki dotyczące **włączenia społecznego** wykazują raczej pozytywną tendencję, a mianowicie zmniejszenie zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Zauważalny jest jednak wzrost zagrożenia ubóstwem w grupie wiekowej 25–49 lat i, w mniejszym stopniu, wzrost bezrobocia wśród młodzieży w wieku 18–24 lat. Natomiast spadek dotyczy wskaźników takich jak: stopień ubóstwa, nierówność dochodów, stopa długoterminowego bezrobocia i różnice w zarobkach kobiet i mężczyzn.

4.3.1 Wśród niekorzystnych tendencji należy zwrócić uwagę na: wzrost odsetka ubogich pracowników, niewystarczający – z punktu widzenia celów na 2010 r. – wzrost udziału w uczeniu się przez całe życie, konieczność znaczącego zmniejszenia odsetka osób przedwcześnie porzucających naukę szkolną.

4.3.2 Choć sytuacja opisana w sprawozdaniu Eurostatu jest dość korzystna, należy poprawić wyniki dotyczące porzucania nauki szkolnej i uczenia się przez całe życie. Zagrożenie ubóstwem dotyczy bowiem w większym stopniu właśnie osób o niskim wykształceniu. Ponadto wykształcenie i szkolenia odgrywają istotną rolę, jeśli chodzi o wykorzystanie możliwości zatrudnienia związanych z rozwojem gospodarki ekologicznej, wymagającej nowych, wydajnych ekologicznie technologii oraz dostosowania umiejętności do procesów innowacji technologicznej. Szkolenia mają zatem podstawowe znaczenie zarówno dla integracji zawodowej młodzieży, jak i dla pracowników stojących przed koniecznością sprostania wymogom wynikającym z obecnych przemian.

4.4 Analiza **przemian demograficznych** pozwala stwierdzić znaczną poprawę w zakresie poziomu zatrudnienia starszych pracowników, oczekiwanej długości życia po ukończeniu 65 lat oraz ograniczenia zagrożenia ubóstwem osób powyżej 65 roku życia.

4.4.1 Jednak obok tych pozytywnych zjawisk widoczny jest wzrost ilościowy i jakościowy wydatków na dobrą jakość życia oraz rosnący dług publiczny. Obserwowane przemiany demograficzne – a zwłaszcza spadek dzietności i wydłużenie życia – oraz wynikający z nich brak równowagi międzypokoleniowej wymagają podjęcia wyzwań związanych z tworzeniem społeczeństwa wszechstronnie integracyjnego przy jednoczesnym utrzymaniu wydatków publicznych na akceptowalnym poziomie i na ukierunkowywaniu wydatków na jakość życia zgodnie ze zmieniającymi się wymaganiami, co oznacza większe zapotrzebowanie na emerytury, opiekę zdrowotną i długoterminowe leczenie.

4.5 Analiza **zdrowia publicznego** wykazuje poprawę w zakresie długości życia i życia w lepszym zdrowiu: wzrosła oczekiwana długość życia, spadła liczba zgonów spowodowanych przewlekłymi chorobami i liczba samobójstw, odnotowano zmniejszenie produkcji toksycznych substancji chemicznych, odsetka poważnych wypadków przy pracy i zagrożenia hałasem. Oprócz tych korzystnych danych nadal występuje jednak nierówność w dostępie do opieki zdrowotnej między różnymi grupami społeczno-gospodarczymi.

4.5.1 Pojęcie zdrowia publicznego obejmuje różne aspekty społeczne, gospodarcze i ekologiczne rozwoju (zdrowie i bezpieczeństwo w miejscu pracy, finansowanie leczenia, narażenie na czynniki zanieczyszczenia itd.); stanowi ono jedno z kluczowych wyzwań strategii UE na rzecz rozwoju zrównoważonego, wymagające większych wysiłków na rzecz całościowego podejścia analitycznego, aby objąć jednocześnie wszystkie trzy sfery zrównoważonego rozwoju, do których często podchodzi się oddzielnie.

4.6 Analiza wskaźników dotyczących **zmiany klimatu oraz energii** wykazuje w niektórych wypadkach znaczną poprawę, jednakże również tutaj wpływ kryzysu gospodarczego był znaczny ze względu na ścisły związek między energią a rozwojem gospodarczym. Zaobserwowane pozytywne zmiany to ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, co zbliżyło UE do osiągnięcia celu ograniczenia emisji o 20 % do 2020 r. oraz do celu z Kioto wyznaczonego na 2012 r., wzrost odsetka energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych, który może osiągnąć do 2020 r. cel 20 % energii ze źródeł odnawialnych na pokrycie zużycia wewnętrznego brutto, oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w transporcie. Poza tym stwierdzono spadek zapotrzebowania na energię.

4.6.1 Natomiast niekorzystne zmiany to: wzrost uzależnienia w okresie 2000–2009 od importu energii, nieosiągnięty cel produkowania 21 % energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, skromne postępy w dziedzinie kogeneracji i w zakresie przenoszenia obciążeń podatkowych z pracy na korzystanie z zasobów.

4.6.1.1 Produkcja i zużycie energii to najważniejsze czynniki emisji CO₂, a tym samym ogólnego wpływu na środowisko. Z tego względu niezwykle istotne są innowacje technologiczne w dziedzinie energetyki. Ponadto rozwój źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej może – oprócz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych – przynieść korzyści gospodarcze i społeczne w nowych sektorach działalności, w których powstają miejsca pracy i związać sferę ochrony środowiska ze sferą wzrostu gospodarczego i pracy.

4.6.1.2 W związku z tym nie można pozwolić, by kryzys gospodarczy doprowadził do zakwestionowania trwających procesów ekologizacji gospodarki – szczególnie zagrożonych w obecnym okresie recesji.

4.7 Również zmiany zaobserwowane w dziedzinie **zrównoważonego transportu** można zapisać częściowo na konto kryzysu gospodarczego. Zwłaszcza wynikające zeń ograniczenie transportu spowodowało mniejszą liczbę wypadków drogowych, a także zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i zużycia energii; zjawisko oddzielenia (decoupling) miało ograniczony zakres.

4.7.1 Jeśli chodzi o pozytywne tendencje, odnotowano postępy w zakresie ograniczenia emisji CO₂ z nowych samochodów, a także w zakresie zmniejszenia emisji substancji zanieczyszczających powietrze. Natomiast tendencją negatywną jest brak przechodzenia na metody transportu o mniejszym wpływie na środowisko, zarówno w dziedzinie transportu towarów, jak i w transporcie pasażerskim.

4.7.1.1 Transport jest złożonym sektorem i jego najważniejsze elementy należy powiązać z czynnikami o zróżnicowanym charakterze, które obejmują również styl życia i kulturowe modele konsumpcji. W tym sensie transport jest

ilustracją tego, że walka ze zmianą klimatu, by była skuteczna, nie może się ograniczyć do apelowania o działania publiczne i decyzje techniczne, ale musi też obejmować obywateli i ich codzienne zachowania.

4.8 Wysiłki na rzecz ochrony **zasobów naturalnych** przyniosły pewne pozytywne rezultaty, jednak wiele pozostaje jeszcze do zrobienia. Podczas gdy liczba i różnorodność gatunków ptaków pospolitych utrzymuje się na stałym poziomie, zasoby morskie ⁽³⁾ poddawane są nadmiernej eksploatacji. O ile wyznacza się coraz więcej obszarów przyrodniczych, to nadal trwa także rozszerzanie się obszarów miejskich kosztem obszarów rolnych i obszarów o charakterze częściowo przyrodniczym.

4.8.1 Zasoby naturalne to nie tylko warunek wstępny dla rozwoju działalności produkcyjnej i konsumpcji, ale zależy od nich także równowaga ekosystemów, której zaburzenie może mieć nieodwracalne skutki dla całej planety. Z tej przyczyny konieczne jest większe zaangażowanie na rzecz powstrzymania niszczenia środowiska poprzez ochronę naturalnego potencjału gleb i zasobów różnorodności biologicznej.

4.8.2 Istnieje pilna potrzeba uzupełnienia wskaźników ekologicznych dzięki określeniu nowych wskaźników, by uzyskać lepsze odzwierciedlenie sytuacji w zakresie zasobów biologicznych oraz obecnych i przyszłych korzyści dla całego społeczeństwa, wynikających z funkcjonowania ekosystemów.

4.9 Rozwój **globalnego partnerstwa** począwszy od 2000 r. jest pozytywny, pomimo negatywnego wpływu, jaki miał kryzys na wymianę handlową (wzrost importu z krajów rozwijających się i ograniczenie subwencji na rolnictwo w UE) i na finansowanie rozwoju zrównoważonego oraz na zarządzanie zasobami naturalnymi.

4.9.1 Jednocześnie zaobserwować można słaby wzrost odsetka PKB przeznaczanego na oficjalną pomoc rozwojową dla krajów rozwijających się, co nie pozwoliło na osiągnięcie celów przewidzianych na 2010 r. Ponadto widoczne jest zmniejszenie różnic w emisji CO₂ między UE a krajami rozwijającymi się ze względu na wzrost emisji w tych drugich i spadek zarejestrowany w krajach Unii.

4.9.2 Globalne partnerstwo jest podstawowym wymiarem strategii UE na rzecz rozwoju zrównoważonego: walka z powszechnym ubóstwem, nierównością i brakiem dostępu do zasobów w krajach słabo rozwiniętych i rozwijających się to główne wyzwania w tym zakresie. Stąd zaangażowanie na rzecz sprawiedliwej pomocy dla krajów najbardziej potrzebujących na drodze przemian w kierunku zrównoważonego rozwoju, które

⁽³⁾ Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, sprawozdawco: Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE, Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 183.

nie pozwolą im pozostać w tyle, z jednoczesnym uwzględnieniem wzrostu liczby ludności na świecie, rosnących oczekiwań co do poziomu życia i wzrostu zużycia surowców.

4.10 Wskaźniki mierzące poziom **dobrego sprawowania rządów** wykazują tendencje zarówno pozytywne, jak i negatywne. Jeśli chodzi o te pierwsze, odnotować należy: a) znaczny spadek liczby przypadków naruszenia przepisów UE na szczeblu krajowym; b) przekroczenie celu transpozycji dyrektyw europejskich w latach 2007–2009 (98,5 %); c) poprawę dostępności e-administracji w zakresie podstawowych usług publicznych i korzystanie z niej przez obywateli państw członkowskich; d) zaufanie do Parlamentu Europejskiego deklarowane przez połowę ankietowanych obywateli. Natomiast niekorzystne zjawiska to: e) spadek frekwencji wyborczej w wyborach krajowych oraz frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego niższa niż w wyborach krajowych (ponad 20 % różnicy we wszystkich państwach członkowskich z wyjątkiem jednego); f) niedostateczne postępy w zwiększeniu udziału opodatkowania ekologicznego w ogólnych wpływach z podatków.

4.10.1 Pojęcie sprawowania rządów jest ściśle związane z rozwojem zrównoważonym i stanowi potwierdzenie zasady sprawiedliwości społecznej i międzypokoleniowej wymagającej, by interesy przyszłych pokoleń były brane pod uwagę w porozumieniach zawieranych przez pokolenie obecne. Dobre sprawowanie rządów polega na budowaniu społeczeństwa demokratycznego przy pełnym udziale gospodarki, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego za pomocą struktur dialogu między obywatelami a decydentami politycznymi.

4.11 Zaangażowanie i udział społeczeństwa obywatelskiego mają według EKES-u podstawowe znaczenie dla osiągnięcia dalszych postępów w urzeczywistnianiu rozwoju zrównoważonego i w konsolidowaniu strategii UE w tym zakresie. Aby zapewnić udział społeczeństwa obywatelskiego i umożliwić mu uczestnictwo w procesie urzeczywistniania rozwoju zrównoważonego, konieczne jest poprawienie dostępu do wiedzy i informacji na ten temat.

4.12 Aby zapewnić skuteczniejszą komunikację, konieczne jest także wdrożenie skuteczniejszych parametrów pozwalających mierzyć postępy w urzeczywistnianiu rozwoju zrównoważonego. Stosowne jest zwłaszcza kontynuowanie procesu zapoczątkowanego przez EKES, którego celem jest opracowanie nowych wskaźników pomiaru postępu gospodarczego wykraczających poza PKB ⁽⁴⁾ i umożliwiających uwzględnienie w ocenie gospodarczej także oceny jakości środowiskowej i społecznej oraz połączenie analizy ilościowej z jakościową, przy jednoczesnym zbadaniu postrzegania i oceny kwestii związanych z rozwojem zrównoważonym przez podmioty społeczne.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie: „Wyjść poza PKB: włączenie społeczeństwa obywatelskiego w proces wyboru wskaźników uzupełniających”, Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 14.

4.13 Stworzenie właściwego systemu informacyjnego ma znaczenie nie tylko ze względu na uzyskaną wiedzę; wpisuje się bowiem w proces decyzyjny i polityczny, stanowiąc podstawę budowania systemu preferencji społecznych. Dlatego też refleksja nad samym znaczeniem postępu społecznego i ekologicznego oraz związane z nią poszukiwania nowych wskaźników i narzędzi interpretacyjnych musi się odbywać przy aktywnym udziale ekspertów, sił politycznych i społecznych oraz społeczeństwa obywatelskiego poprzez demokratyczny udział w podejmowaniu decyzji.

4.14 EKES zauważa brak analizy perspektyw na przyszłość wynikających z prac Eurostatu i domaga się wyjaśnień, w jaki sposób rozwój działań i wytycznych na przyszłość zostanie uwzględniony w pracach Komisji oraz państw członkowskich.

Bruksela, 23 maja 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON
